

Efiliti, E., Çıkılı, Y. (2017). Özel eğitim bölümü öğrencilerinin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 99-114.

Geliş Tarihi: 24/05/2016

Kabul Tarihi: 16/03/2017

ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGISI İLE MESLEKİ BENLİK SAYGISININ İNCELENMESİ

Erkan EFİLTİ*
Yahya ÇIKILI**

ÖZET

Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü öğrencilerinin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısının incelenmesine dönük ilişkisel bir araştırmadır. Araştırma 2010-2011 öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırmaya 182 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veriler Arıcağ (2001) tarafından geliştirilen Benlik Saygısı ve Arıcağ (1999) tarafından geliştirilen Mesleki Benlik Saygısı ölçeği ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda; Özel Eğitim Bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı arasında, kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı arasında, yaş değişkenine göre benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı arasında, öğrencilerin sınıf düzeyine göre benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık bulunmadığı gözlenmiştir.

Anahtar kavramlar; Özel eğitim, öğretmen, benlik saygısı, mesleki benlik saygısı.

INVESTIGATION OF SELF-ESTEEM AND OCCUPATIONAL SELF-ESTEEM OF SPECIAL EDUCATION DEPARTMENT STUDENTS

ABSTRACT

This study is a relational-oriented research examining occupational self-esteem and self-esteem of the special education department students. 2010-2011 academic year, special education department students of Ahmet Keleşoğlu Education Faculty of Selçuk University is the research sample of this study. 182 students participated in the research. Research data were obtained via the Self-Esteem and Occupational Self-Esteem scale developed by Arıcağ (1999) and Arıcağ (2001). The obtained data were analyzed in SPSS package software program. According to data analysis; there is no significant difference between self-esteem and occupational self-esteem levels of special education department students regarding gender, age and grade variables.

Key words: Special education, teacher, self-esteem, occupational self-esteem.

---

* Yrd. Doç. Dr. , Necmettin Erbakan Ün. AK Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, efilti71@mynet.com

** Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Ün. AK Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, ycikili@hotmail.com

1. GİRİŞ

Benlik kavramı bireyin kendisi hakkındaki değerlendirmelerin tümü olarak tanımlanmaktadır (Kulaksızoğlu, 2000). Super'e (1963) göre benlik bireyin kendisine ilişkin algılarının bir organizasyonudur. Super (1963), benlik kavramını bireyin kendisine ilişkin oluşturduğu bir resim olarak ifade etmektedir. Benlik kavramının temelinde bireyin kendisine ilişkin algılarının yanında, diğer insanların bireye yönelik algılarını da kapsamaktadır (akt: Dilmaç ve Ekşi, 2008).

Bacanlı (2001)'ya göre benlik; bireyin çevresini algılaması onu değerlendirmesi ve yapılandırması sonucunda yine aynı çevreye yönelik tepkide bulunmasının en önemli dayanağı olarak görülmektedir. Rogers (1951), benliği bireyin kendine ilişkin olarak farkında olduğu algılamaların örgütlenmiş bir biçimi olarak tanımlamaktadır. Ona göre birey çevresiyle ve diğer insanlarla etkileşim içinde donanımlarının farkına varır. Olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerle hedefler ve amaçlar geliştirir. Dolayısıyla benlik bireyin yaşantıları yoluyla edindiği ve farkına vardığı özelliklerinin algısal bir şemasıdır.

Benlik saygısı; bireyin kendini tanımlama biçimidir (Laing, 1993). Benlik saygısı, kişinin kendisini değerlendirmesi ve kendisinden memnun olup olmaması sonucu oluşan öznel bir olgudur. Olumlu ya da olumsuz olabilir, yani statik değildir. Koşullara, konuma, gelişmelere göre değişebilir. Kişinin yüksek ya da düşük benlik saygısına sahip olması olaylar karşısındaki duygularını ve davranışlarını farklı yönlerde etkiler (Sivribaşkara, 2003). Benlik saygısı; kişiliğin önemli bir parçası olarak bireyin hayatının tüm yönlerini etkileyerek onun davranışlarına yön verebilmektedir. Kişilik gelişiminde önemli bir yer tutan ve birey için önemli olan algı, duygu ve düşüncelerin bir bütünü olan benlik saygısı, bireyin sosyalleşme düzeyinde önemli bir rol oynamaktadır (Arıca, 1999).

Benlik saygısı kavramının üç anlam taşıdığı görülmektedir. Bunlar; kendini sevme (self-love), kendini kabul (self-acceptance) ve yeterlilik (competence) (Wells & Marwell, 1976). Benlik saygısının duygusal, bilişsel, toplumsal ve bedensel öğeleri vardır. Kendini değerli hissetme, yeteneklerini, bilgi ve becerilerini ortaya koyabilme, başarıma, beğenilir olma, kabul görme, sevilme, kendi bedensel özelliklerini kabul etme ve benimseme benlik saygısının oluşması ve gelişmesinde önde gelen etkenlerdir (Yörükoğlu 1986). Rosenberg (1965), benlik saygısını bireyin kendisine karşı olumlu veya olumsuz tutumu olarak tanımlamıştır. Coopersmith'e (1967) göre benlik saygısı normal koşullar altında değişmezlik gösterdiğini ancak yaşantının farklı alanlarına, cinsiyete, yaşa ve diğer tanımlama koşullarına göre değişebileceğini ifade etmiştir (akt: Dilmaç ve Ekşi 2008).

Benlik saygısı yüksek olan kişiler, kendilerini saygıya ve kabul edilmeye değer, önemli ve yararlı kişiler olarak algılama eğilimindedirler (Dönmez, 1985). Düşük benlik saygısına sahip kişiler ise, sahip olduğu kapasitenin altında başarılar hedefleme eğilimindedir, reddedilmekten korkarlar, kendilerini sergilemek ve dikkat çekecek işler yapmaktan kaçınırlar (Skaalvik & Hagtvet, 1990). Düşük benlik saygısına sahip bireyler yeteneklerine çok az değer verirler ve sıklıkla başarılarını inkâr ederler. Bu bireyler hedef belirlemede ve problem çözmeye güçlük çekerler (Plummer, 2001) (akt: Oktan, Sahin, 2010).

Meslek; insanlara yararlı mal ya da hizmet üretmek ve karşılığında para kazanmak için yapılan belli bir eğitimle kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı kuralları toplumca belirlenmiş etkinlikler bütünüdür (Kuzgun 2003). Meslek, bireylerin yaşamlarını sürdürmeleri ve kişisel mutlulukları boyutunda önemli bir role sahiptir. Bireylerin uygun

mesleği seçmeleri kişisel benlik algılarıyla ilgilidir. Kişisel benlik algısı, bireylerin nasıl davranacağı, kendilerini nasıl algıladıkları, çevrelerinin onlara nasıl davrandıklarının yanı sıra herhangi bir konuda başarılı olup olmamalarıyla ilgilidir (Işık, 2006).

Her bir birey meslek seçerken kendi özelliklerini dikkate almak durumundadır. Çünkü bireyin kendisine açık meslekleri çeşitli yönleriyle değerlendirip, kendi gereksinimleri açısından istenilir yönleri çok, istenmeyen yönleri az olan bir mesleğe yönelmeye karar vermesi gereklidir (Kuzgun, 1983). Bireyler, çok sevdikleri, bütünleştikleri, gurur duydukları ve inandıkları meslekleri seçmelidirler. Tüm bu özellikler bireylerin mesleğe karşı olumlu tutum içerisinde olması mesleki benlik saygısını ifade eder.

Meslek bireyin kendisini ve hayatını tanımlamasında ve adlandırmasında önemli bir role sahiptir. Meslek, bireyin kişiliğini ciddi anlamda etkilemektedir. Benlik sistemi ile uyumlu bir meslek benliği güçlendirirken; benlik sistemine uyumsuz bir meslek ciddi sıkıntılar yaratabilmektedir. Yine benliği ile uyumlu meslekleri icra eden insanların daha başarılı olmaları beklenirken uyumsuz bir mesleği icra eden bireylerin çatışma ve doyumumsuzluk yaşama olasılıkları da yüksektir (Super ve Bohn 1970); (akt: Arıca ve Dilmaç, 2003). Mesleki benlik kavramı bireyin meslekteki deneyimi aracılığı ile bireye yön verir. Genel benlik kavramının gelişimi mesleki açıdan da benlik kavramını açıklamaktadır. Mesleki benlik kavramı mesleki bir tercihe dönüştürülmüş olsun ya da olmasın birey tarafından meslek ile ilgili olarak benlik yüklemelerinin bir kümeleşmesidir. Kısaca mesleki benlik kavramı benlik kavramının mesleki bir tercihe dönüştürülmesidir denilebilir (Super, 1968).

Mesleki benlik saygısı; bireylerin uygun mesleği seçmeleri kişisel benlik algıları ile ilgilidir. Kişisel benlik algısı bireylerin nasıl davranacağı kendilerini nasıl algıladıkları çevrelerinin onlara nasıl davrandıklarının yanı sıra herhangi bir konuda başarılı olup olmamaları ile ilgilidir (Işık, 2006). Her bir birey meslek seçerken kendi özelliklerini dikkate almak durumundadır çünkü bireyin kendisine açık meslekleri çeşitli yönleri ile değerlendirip kendi gereksinimleri açısından istenilir yönleri çok istenmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermesi gereklidir (Kuzgun, 1983). Bireyler çok sevdikleri, bütünleştikleri, gurur duydukları ve inandıkları meslekleri seçmelidirler tüm bu özellikler bireylerin mesleğe karşı olumlu tutum içerisinde olması ve mesleki benlik saygısıdır. Mesleki benlik saygısı, bireyin tercih ettiği mesleğine ilişkin geliştirdiği değerlilik yargısıdır. Birey tercih edeceği mesleğini kendisine ne kadar uyum gösterdiğini kişisel özellikleri bakımından değerlendirmelidir aksi takdirde meslekler hem toplum hem de bireye zarar verebilir (Dilmaç ve Arıca 2003; Sayın 2003).

Öğretmen niteliklerine yönelik yapılan birçok araştırmada öğretmenlerin kişilik özelliklerinin, davranışlarının, tutumlarının, ilgilerinin ve akademik özelliklerinin öğretim ve öğrenme sürecinde önemli rol oynadığı belirlenmiştir (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005; Memişoğlu, 2006). Öğretmenlik bilgi ve beceri gibi bilişsel alan yeterlilikleri gerektirmesinin yanı sıra, tutum ve davranış gibi duyuşsal alan yeterliliklerini de gerektiren bir meslektir (Çeliköz ve Çetin, 2004). Ayrıca öğretmenin alanı ile ilgili bilgi ve becerilere sahip olması tek başına yeterli olmamakta, bunun yanı sıra öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının da olumlu olması gerekmektedir (Çetin, 2006; Gürbüz ve Kışoğlu, 2007). Şişman ve Acad (2003)'a göre öğretmen adaylarının mesleklerinin gereklerini yerine getirmeleri mesleki benlik saygıları ile ilgili olduğunu ifade etmektedir. Öğretmen yetiştirilmede; öğretmen eğitimi programlarına öğrenci

yetiştirilirken öğrencinin öğretmen olma isteği, mesleğe yatkınlığı ve öğretmenliğe, çevreye, sosyal değerlere yönelik tutumlarının da dikkate alınması gerekir (Oral, 2004).

Diğer öğretmenlik alanlarına göre farklı bir çalışma şartı ve koşulu olan özel eğitim öğretmenliğinde çalışacak kişilerin bir takım özelliklere sahip olması beklenmektedir. Dolayısıyla etkili bir özel eğitim öğretmen adayı mesleğini değerli hissetmesi gerektiği, yeterlilik duygusuna sahip olması gerektiği ve bir takım kişisel özelliklere sahip olması gerektiği düşünülebilir. Özel eğitim öğretmenleri özel öğrencilerin ihtiyaçlarının yerine getire bilmede kişisel özellikleri kadar mesleklerinde bulunan özellikler, bu özellikleri nasıl algıladıkları ve bu mesleki özelliklerle kişisel özelliklerin uyumu da önem taşıyabilmektedir. Bireyler zamanlarının büyük bir kısmını iş ortamında geçirmekte ve mesleklerini nasıl algıladıkları iş verimliliğini etkileyebilmektedir. Yeşilyaprak (2011), bireyin fizyolojik, psikolojik ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamada en önemli araç durumunda olan mesleğin/ işin, yaşama anlam veren ve yaşam doyumunu etkileyen en önemli değişken olduğunu belirtmektedir.

Özel eğitim öğretmenliği, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir alandır. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleğin gereklerini tam olarak yerine getirebilmeleri için bir takım yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla özel eğitim öğretmenlerinin benlik saygıları ile mesleki benlik saygılarının onların mesleklerini daha iyi yürütmeleri konusunda önemli olduğu düşünülebilir.

Yapılan literatür taramasında, farklı alanlarda ve farklı meslek dallarında benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı ile ilgili çalışmaların olmasına karşın özel eğitim öğretmenleri ve özel eğitim öğretmen adayları üzerinde benlik saygısını ve mesleki benlik saygısını inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yapılan bu çalışmada özel eğitim öğretmen adaylarının benlik saygısı ile mesleki benlik saygıları incelenerek alın yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim gören özel eğitim bölümü öğrencilerinin benlik saygıları ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin bazı değişkenler (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi) açısından incelenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Öğrencilerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2- Cinsiyete göre benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3- Cinsiyete göre mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4- Yaşa göre benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 5- Yaşa göre mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 6- Sınıf düzeylerine göre benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 7- Sınıf düzeylerine göre mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2.YÖNTEM

Bu çalışma, ilişkisel tarama türünde bir araştırmadır. Bu yönüyle önceden belirlenmiş alt amaçlar doğrultusunda birtakım değişkenler arasında ilişki ve farklılıklar betimlenmeye çalışılmıştır.

2.1.Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Konya Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümünde öğrenim gören rastgele seçilmiş 182 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Değişken(Cinsiyet)	Frekans	Yüzdellik
Kadın	113	62,1
Erkek	69	37,9
Toplam	182	100,0

Araştırma grubunda 113 kız öğrenci (%62,1) ve 69 erkek öğrenci (%37,9) bulunmaktadır.

Tablo 2.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Lisans Sınıf Düzeyi	Frekans	Yüzdellik
Birinci Sınıf	86	47,3
İkinci Sınıf	25	13,7
Üçüncü Sınıf	32	17,6
Dördüncü Sınıf	39	21,4
Total	182	100,0

Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerden 86'sı 1. sınıfta (47,3), 25'i 2. sınıfta (13,3), 32'si 3. sınıfta (17,6), 39'u 4. sınıfta (21,4) öğrenim görmektedir

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Dağılımı

Yaş	Frekans	%
18,00	8	4,4
19,00	28	15,4
20,00	46	25,3
21,00	34	18,7
22,00	25	13,7
23,00	17	9,3
24,00	8	4,4
25,00	6	3,3
26,00	2	1,1
27,00	3	1,6
29,00	2	1,1
30,00	1	,5
32,00	1	,5
Total	182	100,0

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin (%4.4'ü) 18 yaş, (%15.4'ü) 19 yaş, (%25.3'ü) 20 yaş, (% 18.7'si) 21 yaş, (%13.7'si) 22 yaş, (%9.3'ü) 23 yaş, (% 4.4'ü) 24 yaş, (%3.3'ü) 25 yaş, (%1.1'i) 26 yaş, (%1.6'sı) 27 yaş, (%1.1'i) 29 yaş, (0.5'i) 30 yaş, (0.5'i) 32 yaş aralığındadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada; Arıçak (2001) tarafından geliştirilen Benlik Saygısı ve yine Arıçak (1999) tarafından geliştirilen Mesleki Benlik Saygısı ölçeği ile araştırmacı tarafından oluşturulan bir kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Arıçak (2001) tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Trakya Üniversitesi Benlik Saygısı Ölçeği" (TÜBSÖ), 32 maddelik beşli Likert tipi bir tutum ölçeğidir. Tutum derecelenmeleri her bir maddeye verilen "Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum" şeklindeki ifadelerle olmaktadır. Ölçek, 32 ile 160 arasında puan vermektedir. Puanlamada 19 madde tersten (reverse) puanlanmaktadır. Puanların yükselmesi benlik saygısı düzeyinin yükseldiğini; puanların azalması benlik saygısı düzeyinin düştüğünü göstermektedir. Ölçeğin kapsam geçerliğinin yanı sıra yapı geçerliği de test edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .90 (n = 152); 15 gün ara ile yapılan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .70 (n = 92, p < .01) olarak bulunmuştur. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile birlikte TÜBSÖ'nün benzer ölçekler geçerlik katsayısı ise .69'dur (n = 92, p < .01).

Arıçak (1999) tarafından geliştirilen Mesleki Benlik Saygısı (Vocational Self-Esteem) bir mesleği tercih etmiş, bir alanda mesleki eğitim gören ya da bir mesleği icra eden 17 yaş ve üstü bireylerin ilgili mesleğe olan saygı tutumlarını ölçmek amacıyla uygulanan likert tipi bir ölçme aracıdır. Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği 30 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin 14'ü olumlu, 16'sı ise olumsuz ifadeleri içermektedir. Olumlu maddeler: 2, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28 ve 30. maddeler; olumsuz maddeler ise: 1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 27 ve 29. maddelerdir. Olumlu maddelerde "Tamamen Katılıyorum" 5, "Katılıyorum" 4, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 2, "Kesinlikle Katılmıyorum" 1 puan alırken; olumsuz maddelerde "Tamamen Katılıyorum" 1, "Katılıyorum" 2, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 4, "Kesinlikle Katılmıyorum" 5 puan almaktadır. Her maddeye verilen puan toplanır ve toplam puan elde edilir. Ölçek puanları 30 ile 150 arasında bir değer vermektedir. Ölçeğin güvenilirliği iki şekilde test edilmiştir. Birincisi, ölçeğin iç tutarlılığının bir ölçüsü olan ve Likert tipi ölçekler için öncelikle kullanılan Cronbach α güvenilirlik katsayısının hesaplanması, diğeri ise testin tekrarı yöntemiyle elde edilen güvenilirlik katsayısıdır. 152 öğrenciye uygulanan ve madde analizi sonucunda 30 maddeye inen ölçeğin SPSS paket programında Cronbach α güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin kendi içinde tutarlı ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu düşündürmektedir. Ölçeğin kapsam geçerliği dokuz farklı üniversiteden 34 uzman görüşü ile sağlanmıştır (Arıçak, 1999).

2.3. Verilerin Analizi

Öğrenciler hakkındaki bazı kişisel bilgiler frekans ve yüzde olarak verilmiştir. İki sürekli değişken arasındaki ilişkiye Pearson korelasyon tekniği ile, iki grup dağılımı arasındaki farka ise bağımsız grup t-testi ile bakılmıştır. İki'den fazla grup dağılımı arasındaki farkı test ederken ise alt gruplardaki kişi sayısının az olması ve normal dağılım göstermemeleri

nedeni ile non-parametrik bir teknik olan Kruskal-Wallis tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda yorum ve önerilerde bulunulmuştur

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarıyla ilgili bulgulara yer verilmiştir. Bu amaçla öncelikle özel eğitim bölümü öğrencilerinin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Daha sonra ise cinsiyet, yaş ve sınıf değişkenlerine göre benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı puanları arasında ki farklılıkların anlamlılığıyla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.

Benlik Saygısı ile mesleki benlik saygısı arasındaki ilişki

	N	r
Mesleki Benlik Saygısı	182	.36*
Benlik Saygısı		

*P<.05

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri ile mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (r= .36, p<.05).

Tablo 5.

Cinsiyet Değişkenine Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	T	p
Kız	113	91.80	9.64		.216
Erkek	69	90.11	7.52	1.243	

*P<.05

Tablo 5 incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı ölçeği puan ortalamaları kız öğrencilerinin 91.80, erkek öğrencilerin ise 90.11 olarak bulunmuştur. Puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile incelenmiş elde edilen 1.243 t değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre kız ve erkek öğrencilerin benlik saygısı ölçeği puanları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.

Tablo 6:

Cinsiyet Değişkenine Mesleki Benlik Saygısı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	T	p
Kız	113	92.57	7.99		.942
Erkek	69	92.66	9.50	-0.72	

*P<.05

Tablo 6 incelendiğinde kız öğrencilerin mesleki benlik saygısı ölçeği puan ortalamaları kız öğrencilerinin 92.57 erkek öğrencilerin ise, 92.66 olarak gözlenmiştir. Puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile incelenmiş elde edilen -0.72 t değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre kız ve erkek öğrencilerin mesleki benlik saygısı ölçeği puan arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.

Tablo 7.*Yaş Değişkenine Göre Benlik Saygısı Analiz Sonuçları*

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arasında	1503.046	13	115.62	1.509	,119
Gruplar İçinde	12874.009	168	76.63		
Toplam	14377.055	181			

*P<.05

Tablo 7 incelendiğinde yaş değişkenine göre benlik saygısı ölçeği puan ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin elde edilen 1.509F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre benlik saygısı ölçeği puanları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo 8.*Yaş Değişkenine Göre Mesleki Benlik Saygısı Analizi Sonuçları*

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arasında	1463.128	13	112.594	1.603	,089
Gruplar İçinde	11731.631	168	76.63		
Toplam	13195.359	181			

*P<.05

Tablo 8 incelendiğinde yaş değişkenine göre mesleki benlik saygısı ölçeği puan ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin elde edilen 1.603F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre benlik saygısı ölçeği puanları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo 9.*Sınıf Değişkenine Göre Benlik Saygısı Analizi Sonuçları*

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arasında	311.279	3	103.60	1.313	,272
Gruplar İçinde	14065.776	178	79.021		
Toplam	14377.055	180			

*P<.05

Tablo 9 incelendiğinde sınıf değişkenine göre mesleki benlik saygısı ölçeği puan ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin elde edilen 1.313 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre benlik saygısı ölçeği puanları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo 10:

Sınıf Değişkenine Göre Mesleki Benlik Saygısı Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arasında	15.434	3	5.145	0.69	,976
Gruplar İçinde	13179.925	178	74.463		
Toplam	13195.359	180			

*P<.05

Tablo 10 incelendiğinde sınıf değişkenine göre mesleki benlik saygısı ölçeği puan ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin elde edilen 0.69 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre mesleki benlik saygısı ölçeği puanları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim gören özel eğitim bölümü öğrencilerinin benlik saygıları ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi açısından incelemesi amaçlayan bu çalışmada aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, özel eğitim bölümünde okuyan öğrencilerin benlik saygıları ile mesleki benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Benlik saygısı ile mesleki benlik saygısının cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi ile ilişkisinin incelendiği analiz sonuçları aşağıda verilmiş ve sonuçlar tartışılmıştır.

Bu çalışmada öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Akman ve Uyanık Balt'ın (2004) yapmış oldukları araştırma sonucuna göre lise öğrencilerinin cinsiyet ile benlik saygısı arasında bir farklılık bulunamamıştır. Ayrıca Arıcak'ın (1995) üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada da cinsiyete göre benlik saygısı arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir. Bununla birlikte Gür (1996) ve Aksoy (1992)'un yaptıkları çalışmalarda cinsiyetin benlik saygısı üzerinde bir etken olmadığını sonucuna ulaşarak bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Gürşen Ortacıoğlu (2009) müzik öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının cinsiyeti ile benlik saygıları arasında anlamlı ilişki tespit etmiştir. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular örnek araştırma verileri tarafından destekler niteliktedir. Fakat Özkan (1994), Çuhadaroğlu'nun (1985), Arıcak (2001), Arıcak ve Dilmaç (2003), Işık (2006), Ünal ve Şimşek (2008) ve Demir, Gürsoy ve Ada (2011)'nin cinsiyete ilişkin yaptıkları çalışmalarda kız öğretmen adaylarının erkeklere göre mesleki benlik saygılarının daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Bununla birlikte Yıldırım, Kırımoğlu ve Temiz (2010)'in yapmış oldukları çalışmada ise erkek öğretmenlerin mesleki benlik saygısı puanları, kadın öğretmenlerin mesleki benlik saygısı puanlarından anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı ile cinsiyet değişkeni arasında oldukça fazla sayıda farklı veriler elde edildiği görülmektedir. Bu durum toplumlarda olduğu gibi toplumun farklı kesimlerinde cinsiyetlere yüklenen rol ve sorumlulukların farklılığının bir sonucu olabileceği düşünülmektedir. Konunun daha ayrıntılı bir şekilde özellikle toplumdaki cinsiyet rolleri ile ilişkili araştırmaların gerekliliğini de ortaya koymaktadır.

Yapılan bu çalışmada öğrencilerin yaş değişkenine göre benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında da bir farklılık bulunamamıştır. Özkan (1994) yaptığı araştırma bu bulguyu desteklemektedir. Fakat Gürşen Ortacıoğlu (2009) müzik öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının yaşları ile benlik saygıları arasında anlamlı ilişki tespit etmiştir. Aksayan ve Gözüm' e göre (1998) "İlerleyen yaşla birlikte kişi, yaşamında daha fazla deneyim kazanmaktadır". Çuhadaroğlu (1985) konu ile ilgili yaptığı çalışmasında, "İnsanlara güvenme ile benlik saygısı arasında sıkı bir ilişki" olduğunu belirtmiştir. Yaşın ilerlemesi ile birlikte deneyim kazanan kişilerin benlik saygısı yükseldikçe insanlara karşı olan güvenleri de artmaktadır. Bu nedenle yaşla birlikte benlik saygısı düzeyinin artması beklenen bir sonuçtur. Coopersmith (1967) benlik saygısının cinsiyet ve yaşa göre değişkenlik gösterebileceğini belirtmiştir (ak: Traş, Arslan ve Mentiş Taş, 2011). Benlik saygısı ile yaş değişkeni arasındaki farklı araştırma sonuçları konuyla ilgili daha ayrıntılı çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada öğrencilerin sınıf düzeyine göre benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırmanın bu bulgusu, aşağıda verilen araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Akman ve Uyanık Balat (2004) yaptıkları çalışmada farklı sınıfa devam eden lise öğrencilerinin benlik saygısı puan ortalamaları arasında farkın olmadığı sonucunu bulmuştur. Yüksekaya (1995) da üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada farklı sınıflardaki öğrencilerin benlik saygısında anlamlı bir fark olmadığı sonucunu bulmuştur. Ayrıca Demir, Gürsoy ve Ada (2011), Şener ve ark. (2011) ile Körükçü ve Oğuz (2011)'un araştırma bulgularıyla da paralellik göstermektedir. Fakat Arıcak ve Dilmaç (2003)'ün çalışma bulgularıyla ise çelişmektedir.

Alan yazını incelendiğinde, öğretmenlik mesleğine ilişkin benlik saygısı ve ya mesleki benlik saygısıyla bazı değişkenlere yönelik ilişkilerin incelendiği araştırmalara rastlanmasına karşın, benlik saygısı ile mesleki benlik saygısını karşılaştırmaya yönelik yapılan araştırmaların az olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, farklı gruplar üzerinde benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı incelenmelidir.

Eğitim süreci içerisinde mesleklerin daha yoğun bir şekilde tanıtılması gerekmektedir. Mesleklerde cinsiyet ayrımının olmadığı ve her cinsiyetin her mesleğe uygun olduğu öğrencilik yaşamı boyunca işlenmelidir. Her mesleğin değerli olduğu bilinci erken yaşlardan itibaren kazandırılmalıdır. Öğrencilerin eğitim süreci içinde yeteneklerinin tespiti ve bu doğrultuda mesleklere yönlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksayan, S. ve Gözüm, S. (1998). Olumlu sağlık davranışlarının başlatılması ve sürdürülmesinde öz etkililik algısının önemi, *Cumhuriyet Üniversitesi HYO Dergisi*,2:35-42.
- Aksoy, C.A. (1992). *Lise son sınıf öğrencilerinin özsaygı ve denetim odağını etkileyen bazı değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arıcağ, T., (1999). *Grupla psikolojik danışma yoluyla benlik ve mesleki benlik saygısının geliştirilmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Arıcağ, T. (2001). Benlik saygısı ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. II *Ulusal Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kongresi Kongre Özet Kitabı*, s. 22-23. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi ABD.
- Arıcağ, T. (2001, Eylül) Mesleki benlik saygısı ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. 6. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunulmuş bildiri*. ODTÜ, Ankara.
- Arıcağ, T. ve Dilmaç, B. (2003). Psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin bir takım değişkenler açısından benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1): 1-7.
- Bacanlı, H. (2001). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çeliköz, N. ve Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Millî Eğitim Dergisi*, 162.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (Geçerlik ve güvenilirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37.
- Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*. San Francisco:W.H. Freeman and company.
- Çuhadaroğlu, Ç.F. (1985). Gençlerde benlik saygısı ile ilgili bir araştırma. XXI. *Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi sunulan bildiri*. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Demir, V., Gürsoy, F. ve Ada, Ş. (2011). Okulöncesi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1): 597-614.
- Dilmaç, B., Arıcağ, T. (2003). Psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin bir takım değişkenler açısından benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.3(1):1-7.
- Dönmez, A. (1985), Denetim odağı, kendine saygı ve üç değişken: Çevre büyüklüğü, yas, ile ortamı, *Eğitim ve Bilim*, 10: 4-15.
- Erdem, A. R., Gezer, K. ve Çokadar, H. (2005) Ortaöğretim fen-matematik ve sosyal alanlar öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. XIV. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 28-30 Eylül 2005 Kongre Kitabı I. Cilt* içinde. 471-477, Denizli.
- Gür, A. (1996). *Ergenlerde depresyon ve benlik saygısı arasındaki ilişki*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Gürbüz, H., ve Kışoğlu, M. (2007). Attitudes Of The Science And Art Faculty Students And Education Faculty Students Attend The Nonthesis Graduated Education Program Toward Teaching Profession . *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71-83.
- Gürşen Ortacıoğlu, s., (2009). Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeyleri ile akademik ve çalgı başarılarının karşılaştırılması, *Dicle Ün. Ziya Gökalp Eğitim Fak. Dergisi*, 13:141-150.
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Işık, E. N. (2006). *Öğretmen adaylarının benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşımın bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Selçuk Üniversitesi Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Körükçü, Ö. ve Oğuz, V. (2011). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(2): 77-85.
- Kulaksızoğlu, A. (2000). *Ergenlik psikolojisi*, Ankara: Remzi Kitapevi.
- Kuzgun, Y. (2003). *Meslek rehberliği ve danışmanlığa giriş*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Yıldız. (1983). Benlik ve ideal benlik kavramlarının, tercih edilen meslek kavramlarıyla ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*, 16: 1-9.
- Laing R.D. (1993). *Bölünmüş benlik* (çev:Selçuk Çelik). İstanbul: Kabakçı Yayınevi.
- Oktan, V., Şahin, M. (2010). Kız Ergenlerde Beden İmajı İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 7(2): 553-556
- Oral, B. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim Araştırmaları*, Ankara, Anı Yayıncılık 15, 88-98
- Özkan, İ. (1994). *Benlik saygısını etkileyen etkenler*, *Düşünene Adam*; 7 (3): 4-9.
- Plummer, D. (2001), *Helping Children to Build Self-Esteem: A Photocopiable Activities Book*, London.
- Rogers, C.R. (1951). *Client-centered therapy*. Boston:Houghton Mifflin Company.
- Rosenberg, M. (1965).(akt. Dilmaç ve Ekşi 2008). *Society and the adolescent self-image*. New Jersey :Princeton University Press.
- Sayın, Saime. (2003). Farklı programlarda okuyan öğretmen adayı üniversite öğrencilerinin empatik eğilimi, öğretmenlik mesleğine karşı tutum ve mesleki benlik saygısı. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(6):74-84.
- Sivribaskara, S. (2003), *Özsaygının farklı değişkenler açısından dncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.
- Skaalvik, E. M. & Hagtvet, K.A. (1990), Academic achievement and self-concept: an analysis of causal predominance in a developmental perspective, *Journal of Personality and Social Psychology*, 58: 292-307.
- Supor D.E. ve Bohn, M.J., (1970). (Akt:Arıcak ve Dilmaç 2003). *Occupational psychology*, London: Tavistock Publ.
- Super, D.E., (1968). *Self concepts in vocational development*, NewYork. :Rinehart&Winston.

- Super, D.E., (1963). *Career development: self-concept theory*, New York: Colombia University Teachers College Pres.
- Şener, K.D., Karaca, A., Açıkgöz, F., Süzer, F., (2011). Hemşirelik eğitimi mesleki benlik algısını değiştirirmi? *Dicle Ün. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(3):12-16.
- Şişman, M., Acat, B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1):235-250.
- Traş, Z., Arslan, C. ve Mentiş Taş, A. (2011). Öğretmen Adaylarında Mizah Tarzları, Problem Çözme Ve Benlik Saygısının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2): 716-732.
- Ünal, E. ve Şimşek, S. (2008). İlköğretim bölümü anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(1): 41-52.
- Uyanık Balat, G., Akman, B. (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üni. Sosyal Bilimler Dergisi*. 14 (2): 174-183.
- Wells, E. & Marwell, G. (1976), *Self-Esteem: Its conceptualization and Measurement*, Sage Publications, Inc. Beverly Hills.
- Yeşilyaprak, B. (Editör). (2011). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, Y., Kırımoğlu, H. ve Temiz, A. (2010). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki benlik saygısı (Hatay il örneği). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(1): 29-35.
- Yörükoğlu, A. (1986). *Gençlik çağı*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Sosyal ve Felsefi Eserler Dizisi. Ankara.
- Yüksekkaya, Y. (1995). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

One of the most important elements of the educational process is the teacher. Personal competencies of the teachers are also as important as pedagogy knowledge, knowledge and competencies in the field of education and in general culture. These competencies include self-esteem and occupational self-esteem as well. Self is defined as all of the assessment of the individual (Kulaksızoğlu, 2000), the self-esteem is defined as the individual's self-definition of himself (Laing, 1993). Self-esteem affects all aspects of an individual's live, and can give direction to his behavior. It also plays an important role on the socialization level of individual. There are emotional, cognitive and physical elements of self-esteem. Feeling valued, being able to demonstrate knowledge and skills, achievement and acceptance play an important role in the development and the formation of self-esteem. The selection of appropriate occupation is related to self-esteem. Occupation has an important role in identifying and naming individual himself and his life. Occupation seriously affects an individual's personality. A profession that is compatible with self-identity system strengthens the self esteem; whereas a profession incompatible with the self-identity system can lead to the emergence of serious problems. Furthermore, an individual working in a profession compatible with the self-esteem is highly expected to be successful. The occupational self-esteem gives direction to the individual through experience in the profession. General development of self-concept describes the self esteem in terms of professional self-concept. It can be defined as the conversion of an occupational self-concept to a vocational choice. An individual is expected to take his characteristics into account while choosing a profession. Individuals ought to examine various aspects of the professions available for him, and so it is important to choose a profession with less undesired features in terms of his needs. The choice of profession is related to personal self-perception of individuals. Personal self-perception is also concerned with individuals' success in an area (Işık, 2006). However, there are also a number of features that the teaching profession requires. The aim of this study is to examine the occupational self-esteem and self-esteem of the special education department students.

The purpose of the present research is investigating self-esteem and vocational self-esteem levels of students who study at Selcuk University, Faculty of Education, Department of Special Education in terms of gender, age and class levels.

Accordingly, the answers to the following questions are sought;

- 1- Is there a significant difference between self-esteem and vocational self-esteem levels of students?
- 2- Is there a significant difference across genders in terms of self-esteem levels?
- 3- Is there a significant difference across genders in terms of vocational self-esteem levels?
- 4- Is there a significant difference between different ages in terms of self-esteem levels?
- 5- Is there a significant difference between different ages in terms of vocational self-esteem levels?
- 6- Is there a significant difference between different class grades in terms of self-esteem levels?

- 7- Is there a significant difference between different class grades in terms of vocational self-esteem levels?

2. Method

The present research adopted relational screening model and the data were collected with Self-Esteem Scale and Vocational Self-Esteem Scale developed by Arıcağ (1999). Self-Esteem Scale developed by Arıcağ (1999:110-120) consists of 32 items, and Cronbach Alpha reliability coefficient of the scale is .90 (n=152), and test-retest reliability of the scale is .70 (n=92,p<01). Construct validity of the scale was provided with opinions of 34 experts from 9 different universities. Construct validity was tested with factor analysis technique. Concurrent validity of the scale was tested with Rosenberg Self-Esteem Scale and the concurrent validity coefficient of the scale was calculated as .69 (n=92,p<01).

Vocational Self-esteem Scale also developed by Arıcağ (1999:120-129) consists of 30 items. Cronbach Alpha reliability coefficient of the scale is .93 (n=152), and test-retest reliability of the scale is .00 (n=92,p<01). Construct validity of the scale was provided with opinions of 34 experts from 9 different universities. Construct validity was tested with factor analysis technique.

The work group of the present research consists of 182 students, who were selected randomly among students who studied at Selcuk University, Ahmet Keleşoğlu Faculty of Education, Department of Special Education. There were 113 female students (62.1%) and 69 male students (37.9%) in the work-group. Of these students 86 (47.3%) were freshmen, 25 (17.3%) were sophomores, 32 (17.6%) were junior and 39 (21.4%) were senior year students; 4.4% of the participants were 18 years old, 15.4% were 19, 25.3% were 20, 18.7% were 21, 13.7% were 22, 9.3% were 23, .4% were 24, 3.3% were 25, 1.1% were 26, 1.6% were 27, 1.1% were 29, 0.5% were 30 and 0.5% were 32 years old. Collected data were analysed on SPSS packaged software.

3. Findings, Discussion and Results

According to the findings obtained in the present research, there isn't a significant relationship between self-esteem and vocational self-esteem levels of students. Review of the related literature didn't provide any previous studies on the relationship between self-esteem and vocational self-esteem, so this finding cannot be supported with the literature.

Another finding of the present research is that, there aren't significant differences across genders in terms of self-esteem and vocational self-esteem. Özkan (1994) and Çuhadaroğlu (1985) found in their studies that female had 15% higher self-esteem than male. On the other hand, Akman and Uyanık Balt (2004) didn't find any significant relationships between gender and self-esteem among high school students. Arıcağ (1995) also reported that self-esteem levels of university students didn't vary by gender. In addition, the findings of the studies conducted by Gür (1996) and Aksoy (1992) are also in agreement with the findings of the present research.

According to the findings of the present research, self-esteem and vocational self-esteem levels didn't vary by age variable as well. Findings of the study conducted by Özkan (1994) are in agreement with this finding of the present research.

Finally, the findings of the present research showed that self-esteem and vocational self-esteem levels of the participants didn't vary by class grade variable at a significant level. Akman and Uyanık Balt (2004) also reported in their study that there weren't any significant differences in self-esteem average scores of high school students at different grades. Similarly, Yüksekaya (1995) found that there weren't any significant differences between self-esteem levels of university students at different class grades.

In the related literature, there are several studies on self-esteem or vocational self-esteem in teaching profession in terms of some variables. However, the number of studies, which compared self-esteem and vocational self-esteem are very limited. For this reason, the relationship between self-esteem and vocational self-esteem should be studied on different work groups with further studies.